

EMILOVI BOLESLAVOVI LUKÁČOVI

(asi 5. II. 1948)

F. C. Weiskopf, žijúci teraz v Amerike, píše o slovenských veciach nejaké články, o. i. aj o slovenských pomeroch literárnych a, samozrejme, pre americké magazíny treba uvádzať veci, ktorým my tu veľa pozornosti nevenujeme. A tak sa pýta, kto z mladých význačných slovenských spisovateľov pochádza z chudobných vidieckych rodín a či by mohol o tom dostať niekoľko údajov (trocha farbistých), ak je možné. Prosil by som Ťa, aby si spamäti alebo po rozhovore s našimi uviedol — ale Ty, nie autor sám — nejaké biografické dáta niekoľkých uvedenejších spisovateľov (Jano Smrek — sirota a pod.). Weiskopfovi ide zrejme o to, aby dojal i povrchného amerického čitateľa, ako z chudobných chlapcov stali sa u nás (ešte chudobnejší) spisovatelia. To je podľa amerického ponímania náramne impozantné, nuž teda, pomôžme mu tam. Prosím Ťa, aby si tieto klebety pozbieral v čase čo najkratšom.“

L. Novomeský

F. C. Weiskopf charakt. (I. zv., str. 415) sa obrátil o pomoc na Novomeského 30. I. 1948. Spomína najprv na Slovensko pred troch mesiacov a „na Tvoji kamarádkou prívätivosť. Chci ešte napsat niekoľik článkú. Potreboval bych niekoľik málo ďalších informací... Existuje ešte domek (myslím v Jasině), kde se narodil a kde prožil mládí Kukučín? A bydlí tam jeho rodina? A existuje snad obrázek domku? Dále: kdo z mladých význačných slov. spisovatelů pochází ze stejných nebo podobných chudých venkovských rodin? A mohl bych o tom dostat několik údajů (trochu barevných, když je to možné) ...“

E. B. Lukáč k inštrukcii 18. II. pripísal: „Článok Osudy slovenských spisovateľov a umelcov hotový. Predložiť p. povereníkovi. Ešte lepšie by to urobil J. Alexy. Je to

ochotný spraviť, ale len o maliaroch.“ Osou článku sú údaje o J. Hanulovi, M. M. Hodžovi, M. Kukučnovi, G. M. Petrovskom, V. Kompišovi, M. Rázusovi. Medzi chudobnými a sirotami vymenúva Lukáč F. Kráľa, M. Pišúta, J. Alexyho, K. Sokola, J. Smreka, J. Poničana a seba.

5. II. 1948 napísal Novomeský rovnaký list ako E. B. Lukáčovi aj básnikovi Andrejovi Plávkovi, ktorý vtedy pracoval na Predsedníctve Zboru povereníkov. Plávkova odpoveď sa nezachovala. Novomeský odpovedal Weiskopfovi 26. II. 1948. V prílohe mu poslal žiadaný materiál s nádejou, že mu „azda poslúži“. Je to všetko, čo sa mu podarilo zohnať.